

THE ROLE OF ELECTRONIC EDUCATIONAL LITERATURE FOR THE SYSTEM OF CONTINUING EDUCATION

Saypillayeva Hilola Barot qizi

Teacher of Jizzakh State Pedagogical University

Annotation: the highest task facing a harmonious generation that develops and matures today is, of course, education in the first place. There is little in itself to read and learn books when performing such a high task. Given the development of electronic devices and their strong seizure of the minds of young people, today's generations of books are being created in order to attract the love and attention of the younger generation to the book.

Keywords: electronic educational literature, QR code, electronic textbook, tutorial, teaching and methodological manuals, virtual laboratory, audio and video educational and information materials.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son farmonida o'quv adabiyotlari yetishmovchiligi saqlanib qolib, mavjudlarining aksariyat qismi zamon talablariga javob bermaydi, o'quv adabiyotlari sifatini yaxshilash, xorijiy adabiyotlardan qo'shimcha yoki muqobil o'quv adabiyotlari sifatida foydalanish ishlari yetarli darajada tashkil etilmaganligi, o'quv adabiyotlari sifatini yaxshilash, zamonaviy o'quv adabiyotlarini yaratish tartibini soddalashtirish, eng yangi xorijiy adabiyotlarni xarid qilish va tarjima qilish ishlarini jadallashtirish, xorijiy adabiyotlardan qo'shimcha yoki muqobil o'quv adabiyotlari sifatida foydalanishni kengaytirish, kutubxonalar fondlarini muntazam ravishda yangilab borish kerakligi, milliy elektron ta'lim resurslari yaratilishini jadallashtirish, xorijiy elektron ta'lim resurslarini tarjima qilish ishlarini tashkil etish, ta'lim jarayonida elektron resurslar salmog'ini bosqichma-bosqich oshirib borish, elektron o'quv adabiyotlar yaratish, ularni mobil qurilmalarga yuklab olish maqsadida kutubxonalarda QR-kod yordamida elektron resurslar haqidagi axborotlarni joylashtirish tizimini yaratish ustuvor vazifa ekanligi, innovatsion kutubxonalarni tashkil etish, ulardagi kitob fondini yangi avlod o'quv adabiyotlari bilan muntazam boyitish lozimligi belgilab berilgan.

Elektron o'quv adabiyotlar bilim oluvchilarning tasavvurini kengaytirishga, dastlabki bilimlarini rivojlantirish va chuqurlashtirishga, qo'shimcha ma'lumotlar bilan ta'minlashga mo'ljallangan bo'lib, ko'proq chuqurlashtirib o'qitiladigan fanlar bo'yicha yaratiladi. Uzluksiz ta'lim tizimida fan va texnologiyalar rivojlangan sari mazmuni tez o'zgaruvchan, chuqurlashtirilib o'qitiladigan, umumkasbiy va maxsus fanlar bo'yicha kam adadli elektron o'quv adabiyotlari tayyorlashga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda.

Elektron o'quv adabiyotlarining shakl va turlari Elektron o'quv adabiyotlar – zamonaviy axborot texnologiyalari asosida ma'lumotlarni jamlash, tasvirlash, yangilash, saqlash, bilimlarni interaktiv usulda taqdim etish va nazorat qilish imkoniyatlariga ega bo'lgan manba.

Elektron darslik – kompyuter texnologiyasiga asoslangan o'quv uslubini qo'llashga, mustaqil ta'lim olishga hamda fanga oid o'quv materiallar, ilmiy ma'lumotlarning har tomonlama samarador o'zlashtirilishiga mo'ljallangan bo'lib:

- o'quv va ilmiy materiallar faqat verbal (matn) shaklda;
- o'quv materiallar verbal (matn) va ikki o'lchamli grafik shaklda;
- multimediya (multimedia – ko'p axborotli) qo'llanmalar, ya'ni ma'lumot uch o'lchamli grafik ko'rinishda, ovoqli, video, animatsiya va qisman verbal (matn) shaklda;
- taktil (xis qilinuvchi, seziladigan) xususiyatli, o'quvchini «ekran olamida» stereo nushasi tasvirlangan real olamga kirishi va undagi ob'ektlarga nisbatan harakatlanish tasavvurini yaratadigan shaklda ifodalanadi.

Xalqaro tajribalarda masofaviy o'qitish vositalari sifatida quyidagilar e'tirof etilgan:

- elektron darslik, o'quv qo'llanma, o'quv-metodik qo'llanmalar;
- o'quv-metodik majmualar (o'quv dasturi, o'quv qo'llanma, tavsiyalar, adabiyotlar ro'yxati, glossariy, nazorat savollari, o'zlashtirishni nazorat qilish vositalarining qog'oz nushalari va elektron shakli);
- audio va video o'quv-axborot materiallari;
- kompyuterli o'qitish dasturlari, multimediali ilovalar;
- virtual laboratoriya mashg'ulotlari;

<https://confrencea.org>

- elektron trenajyorlar;
- elektron kutubxonalar va mediateka;
- elektron ta'lim resurslari va manzillar;
- virtual modellashtirilgan muhiti;
- nazoratni amalga oshiruvchi dasturlar.
- qag'oz shaklida darslik va o'quv qo'llanmalar va boshqalar.

Masofaviy o'qitishda qaysi o'qitish vositasidan foydalanishdan qat'iy nazar, ta'lim oluvchilarga mustaqil o'qish, qo'shimcha adabiyotlarga kam murojaat etish hamda t'utor bilan doimiy maslahat kilish imkoniyati ta'minlanishi zarurligi mavjudligi tajribalarda ta'kidlangan.

Jumladan, ayrim adabiyotlarda masofaviy o'qitish uchun elektron materiallarni ishlab chiqishda quyidagilarga e'tibor qaratilishi ta'kidlangan:

- elektron o'quv qo'llanmalarda bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishga zarur bo'lgan ma'lumotlarning to'liqligi va bunda ta'lim oluvchilarning qo'shimcha ta'lim olish ma'lumotlarga murojaatini minimallashtirilgan holda taqdim etilganligi;

- elektron o'quv materiallar modulli tamoyilga asoslangan holda foydalanishga mo'ljallanganligi;
- o'quv materiallarni o'rganish va mustaqil ishini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar batafsil berilganligi;

- o'quv materiallarni nazorat ishlari, izohli lug'atlar, o'zini-o'zi tekshirish uchun savollar va boshqa turli o'quv topshiriqlar kabi majburiy elementlarni taqdim etilganligi.

Elektron ko'rinishdagi o'quv qo'llanmalar gipermatnlarning taqdim etilishi jihatidan an'anaviy darsliklardan sezilarli darajada farq qiladi va bu o'z navbatida ta'lim oluvchilarning motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar orqali oliy ta'lim tizimini masofadan o'qitishni individuallashtirish uchun yaratiladigan veb-saytlarda tashkil qilinadigan o'quvchilar jamoalari va umumiy guruh topshiriqlarini olg'a surish ham o'quv jarayonini puxta loyihalashtirishga va bilimdon mutaxassisni rag'batlantirishga bog'liq.

Tadqiqotimiz jarayonida quyidagi tavsiyalarni taklif etamiz:

- kutubxona fondlarini raqamlashtirish va virtual kutubxonada ularni nashr qilish.
- elektron adabiyotlar milliy fondini yaratish.
- fanlarning ma'ruza va seminar materiallarini elektron shaklga o'tkazish.
- virtual laboratoriyalarni ishlab chiqish.
- elektron interfaol mul'timediali o'quv materiallarini yaratish.
- ommaviy ochiq onlayn kurs formatida onlayn trening kurslarini talabalar uchun ham, o'qituvchilar uchun ham ishlab chiqish va joriy etish.
- elektron darsliklar va o'quv qo'llanmalar hamda interfaol o'quv resurslarini ishlab chiqish.
 - ta'lim muassasalarning elektron axborot ta'lim muhitini takomillashtirish